

Personskadekommittén Cirkulär 3/2024

2024-07-16

Schabloniserade inkomstunderlag

“Ersättning för inkomstförlust motsvarar skillnaden mellan den inkomst som den skadelidande skulle ha kunnat uppbära, om han icke hade skadats, och den inkomst som han trots skadan har eller borde ha uppnått...” (Skadeståndsl 5 kap 1 § st 2).

För den skadade som har fast anställning när olyckan inträffar eller där en yrkesinriktad utbildning pågår är det oftast inga större svårigheter att bedöma inkomsten som oskadad. Däremot uppstår bedömningssvårigheter när den skadade är barn eller ungdom, eftersom man i de flesta fall ännu inte uppnått den ålder där man gjort tydliga vägval för sitt framtida yrkesliv. Ju yngre personen är vid skadetillfället desto svårare att avgöra vilka arbets- och inkomstförhållanden som ska ligga till grund för beräkningen av inkomsten som oskadad.

De schabloniserade inkomstunderlagen kan användas för barn och ungdomar som inte blir helt arbetsförmögna men som fått en skada som påverkar yrkesvalet. De schabloniserade inkomstunderlagen kan även användas i andra fall där inkomstunderlag inte kan fastställas på annat sätt, t.ex. då barnet skadats i senare ålder då viss utbildningsinriktning kan skönjas men ingen klar yrkesinriktning finns. De schabloniserade inkomstunderlagen ska endast användas i de fall en individuell bedömning inte är möjlig att göra.

För barn och ungdomar som skadats allvarligt och blir helt arbetsförmögna används i stället cirkuläret 2/2024 *Barnschablon*.

De schabloniserade inkomstunderlagen baseras på statistik från Statistiska Centralbyrån. Uppgifterna utgör medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen på arbetsmarknaden.

Inkomstförlusterna beräknas genom en s.k. trappstegsmodell med intervallerna:

- 19-24 år
- 25-29 år
- 30-34 år
- 35-39 år
- 40-44 år
- 45-67 år

Skattningar av medianen av månadslön samt antalsuppgifter efter åldersgrupp och utbildningsnivå på hela arbetsmarknaden, år 2023¹

Uppdaterad tabell 2023 års löneuppgifter

Åldersgrupp	Utbildningsnivå	2023	
		Antal	Månadslön Median
19-24	Ej eftergymnasial utbildning	338 800	27 700
	Eftergymnasial utbildning	88 200	29 800
	Totalt	427 000	28 000
25-29	Ej eftergymnasial utbildning	228 200	31 000
	Eftergymnasial utbildning	221 000	35 000
	Totalt	449 200	32 900
30-34	Ej eftergymnasial utbildning	256 400	32 100
	Eftergymnasial utbildning	310 700	38 100
	Totalt	567 100	35 300
35-39	Ej eftergymnasial utbildning	232 600	32 800
	Eftergymnasial utbildning	303 300	40 900
	Totalt	535 900	37 000
40-44	Ej eftergymnasial utbildning	210 400	33 300
	Eftergymnasial utbildning	290 600	42 600
	Totalt	501 100*	38 300
45-67	Ej eftergymnasial utbildning	1 063 600	34 100
	Eftergymnasial utbildning	935 500	45 000
	Totalt	1 999 100	38 400

* Att "Totalt" här inte är summan av antalet för "Ej eftergymnasial utbildning" och "Eftergymnasial utbildning" beror på avrundningar.

Utbildningsnivån "totalt" inkluderar både de som endast har gymnasial utbildning och de som har eftergymnasial utbildning.

Beräkning av inkomstförlust

En bedömning får göras i det enskilda fallet för att bestämma vilken av följande tre schabloniserade inkomstunderlag som bör användas.

- "Ej eftergymnasial utbildning"
- "Eftergymnasial utbildning"
- "Totalt"

Om ersättning bestäms utifrån "totalt" eller "ej eftergymnasial utbildning" lämnas ersättning för inkomstförlust efter faktisk eller tänkt avslutad gymnasieutbildning.

¹ Statistikuppgifter inhämtade från Statistiska Centralbyrån. För beskrivning av statistiken, se Statistiska Centralbyrån; KVALITETSDEKLARATION Lönestrukturstatistik, hela ekonomin 2023, AM0110

Om ersättningen bestäms utifrån "eftergymnasial utbildning" lämnas ersättning för inkomstförlust fr.o.m. den 1 juli det år den skadade fyller 22 år utifrån en treårig eftergymnasial studietid.

Inkomstunderlag för respektive åldersintervall

Inkomstunderlag beräknade utifrån 2023 års statistikuppgifter.

"Ej eftergymnasial utbildning"

19-24 år: 27 700 kr x 12,2 = 337 940 kr

25-29 år: 31 000 kr x 12,2 = 378 200 kr

30-34 år: 32 100 kr x 12,2 = 391 620 kr

35-39 år: 32 800 kr x 12,2 = 400 160 kr

40-44 år: 33 300 kr x 12,2 = 406 260 kr

45-67 år: 34 100 kr x 12,2 = 416 020 kr

"Eftergymnasial utbildning"

19-24 år: 29 800 kr x 12,2 = 363 560 kr

25-29 år: 35 000 kr x 12,2 = 427 000 kr

30-34 år: 38 100 kr x 12,2 = 464 820 kr

35-39 år: 40 900 kr x 12,2 = 498 980 kr

40-44 år: 42 600 kr x 12,2 = 519 720 kr

45-67 år: 45 000 kr x 12,2 = 549 000 kr

"Totalt"

19-24 år: 28 000 kr x 12,2 = 341 600 kr

25-29 år: 32 900 kr x 12,2 = 401 380 kr

30-34 år: 35 300 kr x 12,2 = 430 660 kr

35-39 år: 37 000 kr x 12,2 = 451 400 kr

40-44 år: 38 300 kr x 12,2 = 467 260 kr

45-67 år: 38 400 kr x 12,2 = 468 480 kr

Inkomstförluster för förfluten tid

För förfluten tid görs beräkningen av inkomstförlusterna år för år. På Svensk Försäkrings hemsida finns statistik för barnschablonen upp till 30 års ålder fr.o.m. 2006 och framåt i arkivet. Från de schabloniserade inkomstunderlagen avräknas den skadades faktiska inkomster som inhämtas från Skatteverket på sedvanligt sätt för varje år.

Inkomstförluster för framtiden

För framtiden görs beräkningen av inkomstförlusterna utifrån inkomstunderlagen för respektive åldersintervall och inkomstförlusterna bestäms som livräntor inom de framtida åldersintervallen. Avräkning görs med den skadades senast kända faktiska inkomster i varje åldersintervall. Förlusten för respektive åldersintervall värdesäkras årligen enligt reglerna om värdesäkring av skadeståndslivräntor.

Om aktuell statistik saknas för fastställelseåret kan sista året räknas upp i enlighet med PSKs cirkulär Schabloniserad uppräknig av inkomstunderlag, *cirkulär 4/2023*.

Pensionsförlust

Pensionsförlusten beräknas på sedvanligt sätt enligt Trafikskadenämndens beräkningsmodeller.

Övergångsbestämmelser

För de ärenden där bolagen börjat använda den tidigare barnschablonen men inte slutreglerat ärendena i fråga om inkomstförlust bör den nya barnschablonen alternativt de schabloniserade inkomstunderlagen tillämpas vid den fortsatta prövningen i nämnden. Det bör alltså vara prövningstillfället som styr när den nya barnschablonen ska tillämpas. Perioder för förfluten tid som är prövade i nämnden utifrån den tidigare barnschablonen kvarstår. Den nya barnschablonen gäller för framtiden och den fortsatta prövningen i nämnden.